

VZDĚLÁVACÍ OBLAST-ČLOVĚK A PŘÍRODA

VZDĚLÁVACÍ OBOR-ZEMĚPIS

VYUČOVACÍ PŘEDMĚT-ZEMĚPIS

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Zeměpis svým pojetím navazuje především na žákovské výstupy vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět** na 1. stupni. Žáci si osvojují vědomosti a dovednosti o Zemi, učí se orientovat v mapách a prakticky využívat jejich možnosti, rozumějí některým jevům v přírodě a ve společnosti, vytvářejí si vztah k přírodě a lidské společnosti, jsou schopni respektovat odlišnosti života jiných národů, chápou význam mezinárodní spolupráce.

Do předmětu jsou zařazena tato **průřezová témata:**

- výchova demokratického občana – formy participace občanů v politickém životě, principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
- výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – objevujeme Evropu a svět, jsme Evropané
- multikulturní výchova – etnický původ
- environmentální výchova – ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí
- mediální výchova – interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, práce v realizačním týmu

Předmět bude v průběhu 6. – 9. ročníku realizován modelem 2+2+2+1. Výuka probíhá ve třídě, popř. v učebně informatiky s přístupem žáků k internetu, který slouží jako důležitý zdroj informací pro žáky.

Využívá metod a forem práce založených převážně na žákovské spolupráci (práce ve dvojicích a malých týmech), vzájemného učení na základě žákovských prezentací, jejichž předpokladem je schopnost orientace v informačních zdrojích, aplikací již zvládnutých vědomostí a dovedností pro další objevování, zeměpisných exkurzí a cvičení.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE, které vyučující používá pro:

Kompetence k učení:

- vede žáky k samostatnému vyhledávání a třídění informací při využití různých informačních zdrojů
- učí žáky operovat s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádět věci do souvislostí

Kompetence k řešení problémů:

- vede žáky k vyhledávání informací vhodných k řešení problémů, nachází jejich shodné, podobné, odlišné znaky

Kompetence komunikativní:

- umožňuje žákům, aby vyslovili své názory, prezentovali výsledky své práce, polemizovali se spolužáky v debatách na aktuální témata
- pomáhá žákům rozumět různým typům záznamů a obrazových materiálů

Kompetence sociální a personální:

- využívá forem skupinové práce, založené na rozdělení úkolů, práce ve dvojicích

Kompetence občanské:

- pomáhá žákům orientovat se ve společenské realitě

Kompetence pracovní:

- kontroluje a hodnotí samostatné práce žáků, pomáhá jejich sebehodnocení
vede žáky k používání účinného materiálu a vybavení, dodržuje vymezená pravidla

vzdělávací oblast	vyučovací předmět	ročník
ČLOVĚK A PŘÍRODA	ZEMĚPIS	6.
Výstupy žáka ZŠ	Učivo - obsah	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> • Chápe vznik vesmíru a sluneční soustavy. • Posoudí důležitost Slunce pro život na Zemi, zatmění Slunce. • Popíše pohyb, zatmění a fáze Měsíce. • Zhodnotí postavení Země ve vesmíru (tvar a rozměry Země). • Objasňuje důsledky pohybů Země. 	Země jako vesmírné těleso <ul style="list-style-type: none"> • vesmír • Slunce a sluneční soustava • Měsíc • tvar a velikost Země • pohyby Země 	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentární film • referáty • PT mediál.v. TO interpretace vztahu mediál.sděl.a reality
<ul style="list-style-type: none"> • Používá glóbus jako zmenšený model Země • k demonstraci rozmístění pevnin a oceánů. • Používá zeměpisnou síť a s pomocí zem. souřadnic určuje polohu míst na Zemi. • Orientuje se v časových pásmech. • Umí pracovat s různými druhy map. • Umí přepočítávat vzdálenosti na mapě podle měřítka • Vyhledává potřebné informace v atlasech, orientuje se v jejich obsahu a rejstřících. 	Kartografie a topografie <ul style="list-style-type: none"> • glóbus a jeho měřítko • mapa, atlas • znázornění světadílů a oceánů, na mapě • obsah map • měřítko mapy • zeměpisná síť a souřadnice • místní a světový čas • praktické využití map 	<ul style="list-style-type: none"> • terénní cvičení
<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznává souvislost mezi jednotlivými přírodními složkami krajinné sféry. • Posuzuje zemský povrch jako výsledek působení přírodních procesů a lidských činností. • Zhodnotí na konkrétním příkladu odpovědné a neodpovědné jednání člověka ke krajině a životnímu prostředí. 	Krajinná sféra Země <ul style="list-style-type: none"> • <i>litosféra</i> – stavba zemského tělesa, zemětřesení, sopečná činnost, vznik pohoří, exogenní činnosti • <i>atmosféra</i> – počasí, podnebí (podnebné pásy) • <i>hydrosféra</i> – oceány a moře, vodstvo na pevninách, rozmístění vody na Zemi, nedostatek vody na Zemi • <i>pedosféra</i> – půdní typy a druhy, eroze půd • <i>biosféra</i> – vegetační pásma, výškové stupně v krajině 	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentární filmy • využití encyklopedií, internetu • předpověď počasí • PT envir.v. TO zákl.podm.živ. TO ekosystémy

vzdělávací oblast	vyučovací předmět	ročník
ČLOVĚK A PŘÍRODA	ZEMĚPIS	7.
Výstupy žáka ZŠ	Učivo - obsah	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lokalizuje na mapách světadíly a oceány. ▪ Zná pojmy – region, stát, národ, lidská rasa, hospodářství, aj. ▪ Orientuje se na mapě světa 	Úvod do regionální geografie <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozloha světadílů a oceánů ▪ přehled oceánů, jejich využití ▪ základní zeměpisné pojmy související s regionální geografii 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce s mapou ▪ PT mediál.v. TO interpretace vztahu mediál.sděl.a reality
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chápe závislost polohy a přírodních podmínek. ▪ Dokáže vysvětlit využití a ochranu polárních oblastí. 	Polární oblasti <ul style="list-style-type: none"> ▪ Arktida ▪ Antarktida 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce s mapou ▪ dokumentární film
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Popíše členitost a typické znaky přírodních poměrů Afriky. ▪ Lokalizuje hlavní koncentraci osídlení, hospodářských činností, významná města. ▪ Dokáže zhodnotit příčiny a důsledky problémů Afriky a jejich dopady na celý svět. 	Afrika <ul style="list-style-type: none"> ▪ poloha, rozloha ▪ aplikace poznatků o povrchu, podnebí, vodstvu a vegetaci) ▪ obyvatelstvo se zaměřením na regionální rozdíly i problémy ▪ zvláštnosti a význam kontinentu ▪ regiony Afriky ▪ problémy Afriky (chudoba, porodnost, nemoci) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce s mapou ▪ skupinová práce ▪ dokumentární film ▪ PT mult.v. TO etnický původ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Popíše členitost, typické socioekonomické a přírodní znaky kontinentu. ▪ Porovnává souvislost osídlení s přírodními poměry. 	Austrálie a Oceánie <ul style="list-style-type: none"> ▪ poloha, rozloha ▪ přírodní poměry (důraz na živočišstvo) ▪ socioekonomické poměry ▪ zvláštnosti a význam kontinentu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce s mapou ▪ dokumentární film
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Charakterizuje světadíl podle přírodních i socioekonomických ukazatelů. ▪ Aktivně pracuje s tematickými mapami. ▪ Dokáže vysvětlit souvislost mezi kolonizací kontinentu, jeho jazykovém a hospodářském složení. 	Amerika <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Severní Amerika</i> – poloha, rozloha, přírodní poměry - kolonizace světadílu - socioekonomické poměry - USA, Kanada Mexiko - Střední Amerika ▪ <i>Jižní Amerika</i>– poloha, rozloha, přírodní poměry - kolonizace světadílu - socioekonomické poměry - regiony a vybrané státy světadílu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce s mapou ▪ skupinová práce ▪ referáty ▪ tajenky a jiné aktivity ▪ dokumentární film

<ul style="list-style-type: none"> • Porovnává souvislost osídlení a hospodářství s přírodními poměry. • Je seznámen s politickým vývojem Ruska (důraz na období komunismu) 	Rusko (spojení Evropy s Asií) <ul style="list-style-type: none"> • poloha, rozloha • přírodní poměry • socioekonomické poměry s důrazem na politický vývoj 	<ul style="list-style-type: none"> • práce s mapou • práce s internetem • důraz na mezipředmětový vztah s dějepisem
<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizuje světadíl podle přírodních i socioekonomických ukazatelů. • Lokalizuje hlavní koncentraci osídlení, hospodářských činností, významná města. • Porovnává a hodnotí zvláštnosti jednotlivých regionů. 	Asie <ul style="list-style-type: none"> • poloha, rozloha • přírodní poměry • socioekonomické poměry (důraz na náboženskou strukturu obyvatel) • regiony světadílu a jejich zvláštnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • práce s mapou • dokumentární film • práce ve skupinách

vzdělávací oblast	vyučovací předmět	ročník
ČLOVĚK A PŘÍRODA	ZEMĚPIS	8.
Výstupy žáka ZŠ	Učivo-obsah	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> • Porovnává souvislost mezi přírodními a socioekonomickými podmínkami. • Lokalizuje a hodnotí z různých hledisek regiony Evropy. • Umí vyhledat hlavní města evropských států. • Popíše a zamyslí se nad možnostmi spolupráce se sousedními státy s ČR. • Zná členské státy EU. • Zhodnotí přiměřeně postavení EU ve světovém hospodářství a politice. • Posoudí pozitiva a negativa EU pro ČR. 	Evropa <ul style="list-style-type: none"> • poloha, rozloha • přírodní poměry • socioekonomické poměry • regiony Evropy s důrazem na naše sousedy (Německo, Polsko, Slovensko, Rakousko) • Evropská unie 	<ul style="list-style-type: none"> • práce s mapou • výukový program – orientace na mapě • PT mediál.v. TO interpretace vztahu mediál.sděl.a reality PT vých. k myšlení v evr. a glob.souvisl. TO objev. Evropu a svět, TO jsme Evropané

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hodnotí a porovnává polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál ČR v evropském a celosvětovém kontextu. ▪ Orientuje se v demografických charakteristikách – statistické ročenky, grafy, aj. ▪ Zhodnotí transformační společenské, politické a hospodářské procesy a jejich územní projevy a dopady v ČR. ▪ Uvádí příklady účasti ČR v mezinárodních organizacích. ▪ Orientuje se v územních jednotkách státní správy a samosprávy. ▪ Popíše a porovnává typické znaky jednotlivých krajů (přírodní a socioekonomické poměry). ▪ Orientuje se na mapě ČR ▪ Uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech 	<p>Česká republika</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zeměpisná poloha ▪ rozloha ▪ přírodní poměry – povrch, podnebí, vodstvo, půdy, vegetace, ochrana krajiny ▪ obyvatelstvo ▪ sídla ▪ hospodářství ▪ mezinárodní obchod a spolupráce ▪ kraje ČR 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce s mapou ▪ skupinová práce ▪ exkurze ▪ terénní výuka ▪ PT envir.v.TO lid.aktiv.a problémy život. prostředí
--	--	---

vzdělávací oblast	vyučovací předmět	ročník
ČLOVĚK A PŘÍRODA	ZEMĚPIS	9.
Výstupy žáka ZŠ	Učivo-obsah	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientuje se v počtu obyvatel a jejich rozmístění na Zemi v závislosti na přírodních podmínkách. ▪ Aktivně využívá tematických map, tabulek a grafů s demografickými údaji. ▪ Je schopen vysvětlit základní principy vývoje počtu a věkového složení obyvatelstva v různých oblastech světa. ▪ Dokáže objasnit hlavní příčiny a trendy migrace obyvatelstva ve světě. ▪ Respektuje vzájemné odlišnosti jednotlivých skupin obyvatel ve světě, dokáže charakterizovat základní znaky jejich jedinečnosti. ▪ Zná základní pojmy geografie sídel a lokalizuje největší sídla na mapě světa. 	<p>Obyvatelstvo světa</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozmístění obyvatel na Zemi ▪ jazykové a národnostní složení ▪ lidské rasy, rasismus ▪ světové náboženství ▪ migrace obyvatel ▪ sídla 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce s mapou ▪ statistické tabulky ▪ práce ve skupinách ▪ tajenky, pracovní listy a podobné aktivity ▪ PT mediál.v. TO interpretace vztahu mediál.sděl.a reality TO práce v real. týmu ▪ PT mult.v. TO etnický původ ▪ PT vých.dem.obč.TO formy partic.obč.v pol. živ. TO princip demokr. jako formy vlády a způsobu rozhod.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientuje se v hlavních trendech světového hospodářství. ▪ Lokalizuje nejvýznamnější hospodářské oblasti světa. ▪ Porovnává odvětvovou strukturu ve vyspělých a rozvojových zemích. 	<p>Světové hospodářství</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ sektorová struktura ▪ ukazatele hospodářského rozvoje a životní úrovně ▪ primární sféra ▪ sekundární sféra ▪ terciární sféra 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce s mapou ▪ skupinová práce ▪ práce s internetem

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientuje se na politické mapě světa ▪ Vyhledává, rozlišuje a porovnává jednotlivé státy světa a jejich seskupení podle kritérií vzájemné odlišnosti a podobnosti ▪ Popisuje funkci nejvýznamnějších politických, vojenských a hospodářských seskupení ve světě. ▪ Hodnotí přiměřeně příčiny a možné důsledky ohnisek konfliktů ve světě. 	<p>Politická mapa dnešního světa</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stát – znaky, členění, státní zřízení a formy vlády ▪ odlišný stupeň rozvoje států ▪ mezinárodní seskupení ▪ konflikty ve světě 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce s mapou ▪ sledování aktuálního dění ve světě ▪ PT vých. k myšlení v evr. a glob.souvisl. TO jsme Evropané
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Porovnává různé krajiny, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin. ▪ Uvádí na konkrétních příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí. ▪ Je poučen o chování při nebezpečí živelních pohrom. ▪ Orientuje se v možnostech ochrany životního prostředí. ▪ Respektuje řady chráněných území, chápe příčiny jejich ustanovení. ▪ Aktivně se podílí na třídění odpadu ▪ Zná některé globální problémy (příčiny, možné důsledky a hypotetické návrhy řešení). 	<p>Životní prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ typy krajin ▪ globální problémy (přírodní a společenské) ▪ živelné pohromy ▪ ochrana přírody ▪ trvale udržitelný rozvoj 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ práce s internetem ▪ skupinová práce ▪ PT envir.v.TOzákl.podm.živ. TO ekosystémy TO lid.akt.a probl..živ.prost. TO vztah čl. k prostř.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uvádí příklady provázanosti jednotlivých krajinných sfér. ▪ Orientuje se na mapě světa ▪ Vymezí a lokalizuje místní region podle svého bydliště. 	<p>Souhrnné opakování</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ orientace na mapě světa ▪ přírodní sféra Země ▪ socioekonomická sféra Země ▪ místní region 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ výukový program ▪ pracovní listy ▪ exkurze ▪ terénní výuka